

การนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาถือปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงจากการนำมาใช้อย่างไร How does the Implementation of TFRS 15 Revenue from Contracts with Customers affect the change from the Application?

ดวงกมล นีรพัฒน์กุล
Duangkamon Neerapattanakun

Article History
Receive: June 21, 2023
Revised: August 9, 2023
Accepted: August 21, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติและเปรียบเทียบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรและมีต่อคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลได้ครบทั้งสิ้น 319 บริษัท ถือเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1,595 บริษัท และการวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินของบริษัทระหว่างปี 2561 ถึง 2564 ปี 2561 เป็นปีก่อนการบังคับใช้ ปี 2562 เป็นปีที่มีผลบังคับใช้ และ ปี 2563-2564 เป็นปีหลังการบังคับใช้ เพื่อนำมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี๋ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ส่วนปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี๋ยและภาษีเงินได้ การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ โดยการนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี๋ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคา ซึ่งการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติไม่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี๋ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ อีกทั้งการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร

คำสำคัญ : มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 ; การเปลี่ยนแปลงของกำไร ; คุณภาพกำไร ; รายการคงค้าง ; ส่งผลกระทบ

ABSTRACT

The objectives of this study aimed to examine the differences of the profit and profit quality's changes between the previous year and the year after the implementation of TFRS 15, and to compare the effect of TFRS 15 implementation on profit and profit quality's changes of listed companies on the Stock Exchange of Thailand. The data was collected from 319 companies which were considered a sample group of 1,595 companies, and the analysis of the financial statements of the company during 2018-2021 which 2018 was the year before the regulation was enforced, 2019 was the year that the regulation was enforced, and 2020-2021 were the years after the regulation was enforced. The data was analyzed using descriptive statistics and inferential statistics methods. The results showed that there was no difference of the average of change's profit before interest, income tax and depreciation significantly between the year before and after TFRS 15 was applied, as for the average of change's profit before interest and income tax, change in net profit and discretionary accruals were significantly different between the years before and after TFRS 15 implementation. The implementation of TFRS 15 significantly caused a positive impact toward the change of profit before interest, income tax, and depreciation, whereas the TFRS 15 implementation had no effect on the change of profit before interest, income tax, and net profit. In addition, TFRS 15 also significantly caused a negative impact toward the discretionary accruals.

Keyword : Thai Financial Report Standard (TFRS15) ; Change in Profit ; Profit Quality ; Discretionary Accruals ; Affect

บทนำ

การจัดทำงบการเงินเป็นการแสดงข้อมูลของกิจการเกี่ยวกับมาตรฐานทางการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ถือเป็นประโยชน์กับผู้ใช้งบการเงินสำหรับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจในอนาคต (Prom-In and Dampitakse, 2017) การวิเคราะห์งบการเงินข้อมูลที่สำคัญในงบการเงิน คือ รายได้ เป็นข้อมูลตัวเลขที่ใหญ่ที่สุดในงบกำไรขาดทุนและเป็นตัวเลขข้อมูลสำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินให้ความสนใจ ซึ่งเป็นข้อมูลหลักที่สะท้อนความสามารถในการดำเนินงานทั้งในอดีตและปัจจุบันของกิจการ (Krassanairawiwong, 2019) โดยรายได้ยังนำมาใช้เพื่อประมาณการผลการดำเนินงานในอนาคต การเติบโตของกิจการ และกระแสเงินสดที่คาดว่าจะได้รับ อีกทั้งรายได้ถูกนำมาใช้เป็นตัวแปรหลักในการเปรียบเทียบและการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน (Chavanwan and Srijunpetch, 2020) นอกจากนี้รายได้ยังมีบทบาทในการวัดมูลค่าของกิจการ ซึ่งในปัจจุบันการเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้รูปแบบธุรกรรมการค้าเปลี่ยนแปลงไปและมีความซับซ้อนมากขึ้น การจัดทำสัญญาซื้อขายจึงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบและข้อตกลงร่วมกันมากขึ้น นำมาซึ่งผู้บริหารกิจการมีการใช้วิจารณญาณที่แตกต่างกันในการวิเคราะห์ธุรกรรมการค้าแบบเดียวกัน ทำให้การนำเสนอข้อมูลรายการรายได้ในงบการเงินไม่เหมือนกัน และอาจมีการนำเสนองบการเงินที่ไม่สะท้อนถึงเนื้อหาทางเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อนได้อย่างครบถ้วนและทันต่อเวลา ซึ่งจะทำให้ลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงในงบการเงินจากการเปรียบเทียบกับกันได้และความเกี่ยวข้องกับตัดสินใจด้วยค่าลง ดังนั้นรายได้จึงเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพหลักที่ผู้ใช้งบการเงิน นักลงทุนและผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำมาใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานและอนาคตของกิจการ การบัญชีเกี่ยวกับรายได้จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญที่สุดของกิจการต่างๆ ต้องเผชิญ

สภาวิชาชีพบัญชี มีการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการภายในประเทศ เพื่อจัดรูปแบบรายงานทางการเงินในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและมีคุณภาพให้สามารถเปรียบเทียบได้ในระดับสากล ซึ่งการบังคับใช้มาตรฐานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักสากล ส่งผลในการลดความซับซ้อนและเป็นการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอย่างโปร่งใส ทำให้งบการเงินของกิจการมีคุณภาพยิ่งขึ้น (Krassanairawiwong, 2019) ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 6/2561 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2561 ได้มีการประกาศใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (TFRS 15) เป็นมาตรฐานการรับรู้รายได้ฉบับเดียว เพื่อใช้กับสัญญาทั้งหมดที่มีกับลูกค้าภายใต้ IFRS และ UA GAAP ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสร้างกรอบการทำงานที่แข็งแกร่งให้การรับรู้รายได้ในประเภท

ธุรกรรมและทุกอุตสาหกรรมสอดคล้องกัน ซึ่งให้กิจการถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2562 เป็นต้นไป สำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Publicly Accountable Entities : PAEs) โดยสามารถนำมาใช้ก่อนวันที่ถือปฏิบัติได้ โดย TFRS 15 เป็นมาตรฐานที่นำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชี 6 ฉบับ ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 11 เรื่องสัญญาก่อสร้าง (TAS 11) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 18 เรื่องรายได้ (TAS 18) รวมถึงการตีความมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน 4 ฉบับ คือ เรื่องรายได้-รายการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการโฆษณา (TSIC 31) เรื่องโปรแกรมสิทธิพิเศษแก่ลูกค้า (TFRIC 13) เรื่องสัญญาสำหรับการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ (TFRIC 15) และเรื่องการโอนสินทรัพย์จากลูกค้า (TFRIC18) (Srijunpetch and Phakdee, 2020) ในการปรับปรุงการรับรู้รายได้ครั้งนี้ สภาวิชาชีพบัญชีฯ จึงกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้รับข้อมูลที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้นและถือเป็นการส่งมอบสินค้าหรือบริการที่สัญญาจะให้ลูกค้าในจำนวนที่สะท้อนถึงสิ่งตอบแทนที่กิจการคาดว่าจะมีสิทธิได้รับการแลกเปลี่ยน เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ระหว่างกิจการ อุตสาหกรรม ประเทศ และตลาดทุน สอดคล้องกัน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ (Krassanairawiwong and Srijunpetch, 2020) ซึ่งบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกบริษัทจะเป็นกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า (Chavanwan and Srijunpetch, 2020) ดังนั้นการนำ TFRS 15 มาใช้กับกิจการจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของรายการบัญชีที่สำคัญในงบการเงินมากน้อยอย่างไร อาจเกิดจากผลกระทบของเงื่อนไขในการรับรู้รายได้ของมาตรฐานรายงานทางการเงินบัญชีฉบับใหม่หรืออาจเป็นผลมาจากผลการดำเนินงานเองหรือมาจากรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารเมื่อมีการปรับตามมาตรฐานใหม่หรือเป็นโอกาสให้ผู้บริหารปรับตัวเลขให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อนำไปสู่ผลตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับเมื่อกิจการมีกำไรที่ดี (Krassanairawiwong and Srijunpetch, 2020) อีกทั้งการนำ TFRS 15 มาใช้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของกิจการ โดยถือเป็นการป้องกันคุณภาพกำไรในงบการเงินว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ซึ่งนักลงทุนใช้ข้อมูลทางการเงินในการวิเคราะห์งบการเงินให้เข้าใจก่อนการตัดสินใจลงทุน ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าได้รับผลกระทบอย่างไรเมื่อมีการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบเปรียบเทียบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันการรับรู้รายได้มีความซับซ้อนตามสัญญาที่เกิดขึ้น คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา (FASB) จึงร่วมมือกันในการพัฒนามาตรฐานรายงานทางการเงินเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ฉบับใหม่ จากความไม่สอดคล้องกันของเกณฑ์การรับรู้รายได้ จึงมีการพิจารณาปรับปรุงข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ระหว่างกิจการ อุตสาหกรรม และตลาดทุนให้มีความสอดคล้องกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้ในทุกประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ใช้งบการเงินได้มากยิ่งขึ้น (Neerapattanakun, 2022) โดยสภาวิชาชีพบัญชีซึ่งมีการออกมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เพื่อให้รายงานทางการเงินของกิจการภายในประเทศมีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพ มีการจัดรูปแบบแนวทางเดียวกัน อีกทั้งสามารถเปรียบเทียบข้อมูลกันได้ในระดับสากล เพื่อให้การบังคับใช้มาตรฐานต่างๆเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามหลักสากลลดความซับซ้อนและถือเป็นการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอย่างโปร่งใส ทำให้งบการเงินมีคุณภาพยิ่งขึ้น (Krassanairawiwong, 2019)

หลักการรับรู้รายได้ตาม TFRS 15

การรับรู้รายได้ทุกรูปแบบของทุกประเภทธุรกิจ เป็นการรับรู้จำนวนเงินที่สะท้อนถึงผลตอบแทนที่กิจการคิดว่ามีสิทธิได้รับการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ กิจการรับรู้ตามหลักการสำคัญ 5 ขั้นตอน (Neerapattanakun, 2022) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการรับรู้รายได้ 5 ขั้นตอน (5 Steps Revenue Model)

ขั้นตอนที่ 1 การระบุสัญญาที่ทำกับลูกค้า (Identify the Contracts with a Customer) โดยพิจารณาจากข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาที่ทำให้เกิดสิทธิของทั้ง 2 ฝ่าย สัญญาจะจัดทำเป็นรูปแบบวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือ ยึดถือประเพณีปฏิบัติทางธุรกิจก็ได้ ซึ่งสัญญาต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 5 ข้อ ดังนี้ (Srijunpetch and Phakdee, 2019a)

1. คู่สัญญาได้อนุมัติสัญญาแล้ว
2. ระบุสิทธิของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายได้
3. ระบุเงื่อนไขการชำระ สิ่งตอบแทนได้
4. สัญญาไม่เนื้อหาเชิงพาณิชย์
5. มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะเรียกเก็บสิ่งตอบแทน

ขั้นตอนที่ 2 การระบุภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา (Identify the Performance Obligation in the Contract) ต้องพิจารณาในแต่ละสัญญาที่มีภาระที่ต้องปฏิบัติที่ภาระ จากการส่งมอบสินค้าหรือให้บริการหรือที่ชุดสินค้าหรือบริการนั้น โดยหนึ่งในสัญญาสามารถมีภาระได้ตั้งแต่หนึ่งภาระขึ้นไป หากมีภาระที่ต้องปฏิบัติแยกจากกัน กิจการจะต้องบันทึกบัญชีแยก ซึ่งพิจารณาจากลูกค้าได้รับประโยชน์จากสัญญาของกิจการ หากมีสินค้าหรือบริการที่พึ่งพาอาศัยกันได้หรือใช้ประโยชน์ได้ด้วยกันเองให้ถือว่าสินค้าหรือบริการนั้นไม่แตกต่างกันสามารถรวมเป็นภาระตามสัญญาเดียวกัน ดังนั้นการพิจารณาความแตกต่าง (Distinct) ของสินค้าหรือบริการจะนำไปสู่การระบุภาระที่ต้องปฏิบัติให้กับลูกค้าและการบันทึกบัญชี (Neerapattanakun, 2022) มีเงื่อนไข 2 ข้อ คือ

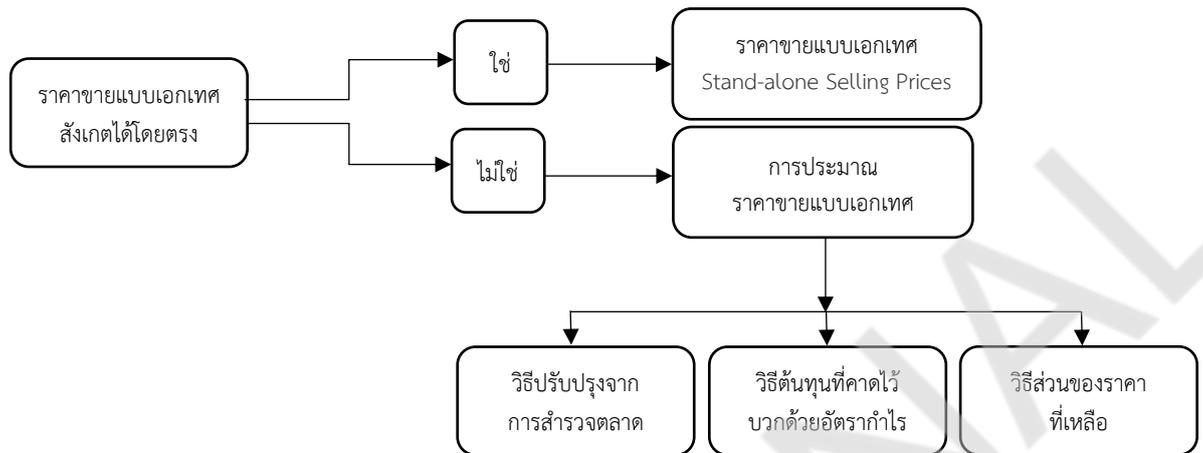
1. ลูกค้าได้รับประโยชน์จากสินค้าหรือบริการนั้นๆ โดยตรงหรือได้รับประโยชน์เมื่อนำไปใช้ควบคู่กับทรัพยากรอื่นที่มีพร้อมให้ลูกค้า
2. ข้อตกลงของกิจการที่จะส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้าสามารถแยกจากข้อตกลงอื่นในสัญญานั้นได้

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดราคาของรายการ (Determine the Transaction Price) ราคาของรายการเป็นมูลค่าของสิ่งตอบแทนที่วัดเป็นจำนวนเงินได้ที่กิจการมีสิทธิจะได้รับตามสัญญาเป็นการแลกเปลี่ยนจากการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้า รวมถึงสิ่งตอบแทนที่อาจไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน หากสิ่งตอบแทนผันแปรกิจการต้องประมาณจำนวนเงินที่ได้รับแลกเปลี่ยนตามสัญญากับสินค้าหรือบริการเฉพาะในกรณีมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่นอนในระดับสูงว่าจะไม่มีการกลับรายการของจำนวนเงินที่รับรู้เป็นรายได้ไว้แล้วและไม่รวมองค์ประกอบของการจัดหาเงิน (ดอกเบี้ยจากการผ่อนชำระ) (Tantiritthisak, 2018)

ขั้นตอนที่ 4 การบันส่วนราคาของรายการให้กับแต่ละภาระที่ต้องปฏิบัติที่รวมอยู่ในสัญญา (Allocate the Transaction Price to the Performance Obligations in the Contract) กิจการบันส่วนราคาของรายการไปยังภาระที่ต้องปฏิบัติในสัญญา ราคาของรายการอ้างอิงตามแบบเอกเทศ (Stand-alone Selling Prices) เป็นเกณฑ์ที่กิจการต้องระบุ ณ วันเริ่มต้นของสัญญา และต้องบันส่วนราคาของรายการตามสัดส่วนราคาขายแบบเอกเทศ แต่ถ้าราคาของรายการมีความแตกต่างกันตามที่สัญญากำหนดไว้ การบันส่วนราคาของรายการกิจการอาจประมาณการราคาของรายการแบบเอกเทศด้วยการหักราคาขายแบบสังเกตได้ตามยอดรวมราคาของรายการ ซึ่งจะต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งถึงใช้ได้ คือ 1) กิจการขายสินค้าหรือบริการเดียวกันให้แก่ลูกค้ารายอื่นในจังหวะเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันในจำนวนเงินที่อยู่ในช่วงกว้าง หรือ 2) กิจการยังไม่เคยกำหนดราคาสำหรับสินค้าหรือบริการนั้นและสินค้าหรือบริการนั้นยังไม่เคยถูกขายในลักษณะที่แยกต่างหากเป็นเอกเทศมาก่อน (Srijunpetch and Phakdee, 2019b) หากมีราคาของรายการได้รวมส่วนลดหรือจำนวนเงินที่ผันแปรได้ของสิ่งตอบแทน กิจการต้องบันส่วนราคาของรายการไปยังภาระที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามสัญญา กิจการจะต้องประมาณการราคา

ขายได้หากราคาขายแบบเอกเทศไม่สามารถสังเกตได้ (Unobservable Selling Price) ด้วยวิธี (Neerapattanakun, 2022)
ดั่งภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การพิจารณาการปันส่วนสำหรับราคาขายแบบเอกเทศ

1. วิธีปรับปรุงจากการสำรวจตลาด (Adjusted Market Assessment Approach)
2. วิธีต้นทุนที่คาดว่าจะบวกด้วยอัตรากำไร (Expected Cost Plus a Margin Approach)
3. วิธีส่วนของราคาที่เหลือ (Residual Approach)

ขั้นตอนที่ 5 รับรู้รายได้เมื่อ (หรือขณะที่) กิจการปฏิบัติตามภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น (Recognize Revenue When (or as) the Entry Satisfies a Performance Obligation) กิจการรับรู้รายได้เมื่อกิจการได้ปฏิบัติตามสัญญาจากการส่งมอบสินค้าหรือบริการให้ลูกค้า ซึ่งเป็นเวลาที่ลูกค้าควบคุมสินค้าหรือบริการนั้น จำนวนเงินรายได้ที่รับรู้เป็นจำนวนเงินที่ปันส่วนให้กับภาระที่ต้องปฏิบัติให้เสร็จสิ้นนั้น แบ่งการรับรู้รายได้ออกเป็น 2 แบบ คือ (Tantiritthisak, 2018)

1. รับรู้รายได้ภายในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Over Time) การรับรู้รายได้เมื่อภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้นตลอดช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมในการวัดความก้าวหน้าของภาระที่ต้องปฏิบัติให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์
2. รับรู้รายได้ ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Point in Time) กิจการรับรู้รายได้เมื่อภาระที่ต้องปฏิบัติเสร็จสิ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง

วิธีพิจารณาการรับรู้รายได้ให้พิจารณาว่าเข้าเงื่อนไข Over Time หรือไม่ก่อน ถ้าไม่เข้าเงื่อนไขจึงรับรู้รายได้แบบ Point in Time โดยเงื่อนไขที่สามารถรับรู้รายได้แบบ Over Time มี 3 ข้อ โดยต้องเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ลูกค้าได้รับและใช้ประโยชน์จากการปฏิบัติงานของกิจการทันทีที่กิจการได้ปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติงานของกิจการสร้างหรือทำให้สินทรัพย์ของลูกค้าเพิ่มขึ้น เช่น งานระหว่างทำ โดยที่ลูกค้ามีอำนาจควบคุมสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้น
3. ทำให้เกิดสินทรัพย์ที่กิจการไม่สามารถเอาไปใช้ร่วมกับลูกค้ารายอื่นได้ และกิจการมีสิทธิบังคับให้ลูกค้าจ่ายชำระสำหรับงานที่ทำเสร็จจนถึงปัจจุบัน

กรณีสัญญาส่งมอบสินค้าทั่วไปให้ลูกค้า (Progress Towards Complete Satisfaction) หากเป็นการรับรู้รายได้ตลอดช่วงเวลา กิจการต้องวัดระดับความก้าวหน้า เพื่อเป็นเกณฑ์การรับรู้รายได้ที่เหมาะสม ได้แก่ การวัดระดับความก้าวหน้าตามวิธี ปัจจัยนำเข้า (Input Method) และ การวัดระดับความก้าวหน้าตามวิธี ผลผลิต (Output Method) (Neerapattanakun, 2022)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต Nafiul and Niaz (2018) พบว่า ความร่วมสมัยเกี่ยวกับมาตรฐานการรับรู้รายได้ใหม่ที่ออกโดย Financial Accounting Standard Board (FASB) และ International Accounting Standard (IASB) เพื่อลดความแตกต่างของการรายงานข้อมูลทางบัญชีทั่วโลก เป็นการเพิ่มความสามารถในการเปรียบเทียบเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติของการรับรู้รายได้ทั้งธุรกิจ อุตสาหกรรมและประเทศต่างๆ ให้สอดคล้องกันและแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ดังนั้นรายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของธุรกิจ เกณฑ์การรับรู้รายได้จึงต้องมีความสอดคล้องกันในหน่วยงานธุรกิจ อุตสาหกรรมและประเทศต่างๆ ซึ่งธุรกิจจะต้องเข้าใจถึงผลกระทบของมาตรฐานใหม่ที่มีผลต่อผลลัพธ์ทางการเงิน เพื่อให้สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ

โดยการนำสัญญาและการควบคุมมาใช้ในมาตรฐานใหม่ ธุรกิจจำเป็นต้องระบุงบการมีอยู่ของสัญญาและการแจกจ่ายราคาธุรกรรมโดยประมาณไปยังภาระที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งต้องระบุไว้ในสัญญา ธุรกิจสามารถรับรู้รายได้หลังจากการโอนการควบคุมสินค้าหรือบริการที่สัญญาไว้ให้กับลูกค้าเท่านั้น ซึ่งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในปริมาณของระยะเวลาการรับรู้รายได้เป็นผลมาจากดำเนินการตามมาตรฐานการบัญชีใหม่ที่มีความสำคัญกับหน่วยงานธุรกิจและจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับภาระหน้าที่การปฏิบัติงาน ซึ่งงานวิจัยของ Chavanwan and Srijunpetch (2020) กล่าวว่า การซื้อขายสินค้าปัจจุบันมีข้อตกลงในหลายองค์ประกอบ (Multiple-element Arrangement) ส่งผลให้การทำสัญญาทางการค้ามีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไป ทำให้การรับรู้รายได้มีความแตกต่างกันตามมุมมองผู้บริหาร การปรับใช้ TFRS 15 จึงส่งผลให้รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงทำให้คุณภาพกำไรสูงขึ้น เป็นการสะท้อนถึงการปรับใช้ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ที่สามารถช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลและเพิ่มคุณภาพตัวเลขในงบการเงินได้ เป็นการลดโอกาสสำหรับปรับแต่งกำไรของผู้บริหารจึงเป็นผลให้คุณภาพกำไรสูงขึ้น อีกทั้งผลการวิจัยพบว่า TFRS 15 ส่งผลทำให้รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารลดลง แสดงถึงกิจการมีคุณภาพกำไรสูงขึ้นในกลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง โดยอุตสาหกรรมกลุ่มนี้มีรูปแบบธุรกรรมเป็นสัญญาระยะยาวหรือสัญญาที่มีระยะเวลาเกิน 1 ปี ซึ่งเป็นสัญญาที่มีข้อตกลงหลายองค์ประกอบจึงได้รับผลกระทบจาก TFRS 15 อย่างมีนัยสำคัญ Srijunpetch and Phakdee (2020) พบว่า การนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงรายได้รวม การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และรายการคงค้างรวม ซึ่งการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติช่วยเพิ่มความระมัดระวังทางบัญชี โดยการรับรู้รายได้และกำไรในจำนวนที่สูงเกินไปจะยังไม่เกิดขึ้นหากขั้นตอนการรับรู้รายได้ของกิจการยังไม่มีค่านอน จึงทำให้ข้อมูลทางการเงินมีคุณลักษณะรับรู้ผลขาดทุนอย่างทันเวลาเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงกิจการมีคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น และในงานวิจัยของ Roonghuaphai and Dampitakse (2019) พบว่า คุณภาพกำไรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ หากผู้บริหารใช้ดุลยพินิจในการตกแต่งกำไรน้อยลง บริษัทที่มีรายการคงค้างที่อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารก็จะต่ำทำให้มีคุณภาพกำไรสูงส่งผลให้ผลตอบแทนของหลักทรัพย์สูงขึ้น อีกทั้งความสามารถในการทำกำไรมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของหลักทรัพย์ โดยนักลงทุนให้ความสำคัญกับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากความสามารถของการทำกำไรเป็นการคาดคะเนความสามารถของบริษัทในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากสินทรัพย์ที่ลงทุนและประสิทธิภาพของบริษัทในการบริหารสินทรัพย์ที่จะทำกำไรเพิ่มขึ้น โดยบริษัทที่ใช้นโยบายเกณฑ์คงค้างจะสะท้อนผลการดำเนินงานในรูปแบบของกำไรหรือขาดทุน ดังนั้นรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารเปรียบได้กับคุณภาพกำไร แสดงผลการดำเนินงานในทิศทางที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่งนักลงทุนให้ความสำคัญกับคุณภาพกำไรเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุน

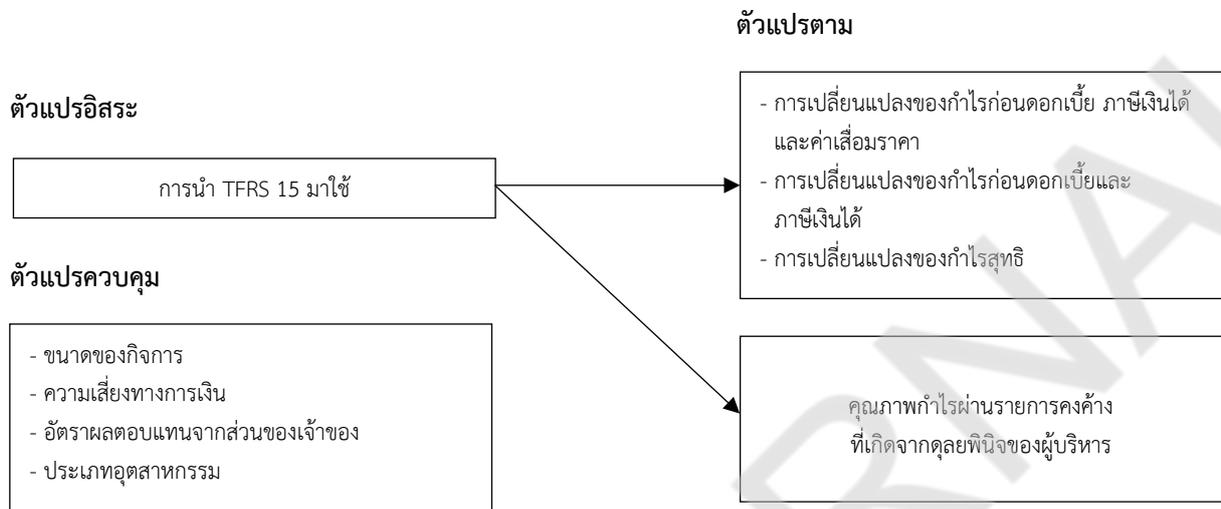
อีกทั้งตัวแปรควบคุม ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน และอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น จากงานวิจัยของ Srijunpetch and Phakdee (2020) กล่าวว่า ขนาดของกิจการและอัตราส่วนหนี้สินส่งผลต่อกำไรสุทธิ และกำไรจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นตัวแทนในการแสดงผลการดำเนินงาน รวมถึงงานวิจัยของ Chavanwan and Srijunpetch (2020) กล่าวว่า กิจการเล็กมีแนวโน้มที่จะไม่ได้รับการควบคุมหรือมีการกำกับดูแลกิจการที่น้อยกว่า ทำให้กิจการขนาดเล็กมีการตกแต่งกำไรได้มากกว่ากิจการขนาดใหญ่ และกิจการที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์สูงจะมีคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่สูงกว่า เนื่องจากข้อมูลทางการเงินจะได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่อย่างเข้มงวด ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรดังกล่าวมาเป็นตัวแปรควบคุม

โดยการประเมินรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร มี 2 วิธี คือ วิธีการประเมินจากข้อมูลงบแสดงฐานะทางการเงิน (Balance Sheet Approach) และ วิธีการประเมินจากข้อมูลงบกระแสเงินสด (Cash Flow Approach) ซึ่งวิธีการประเมินจากข้อมูลงบกระแสเงินสดมีความน่าเชื่อถือกว่าข้อมูลในงบแสดงฐานะทางการเงิน เนื่องจากงบแสดงฐานะทางการเงินมีข้อจำกัดในการเก็บข้อมูล เช่น ค่าใช้จ่ายในการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ ที่ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งหมด เพราะข้อมูลแสดงเฉพาะสินทรัพย์สุทธิ เป็นต้น (Krassanairawiwong, 2019) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้การประเมินรายการคงค้างที่ใช้ดุลยพินิจของผู้บริหาร The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) เพื่อทดสอบการนำ TFRS 15 มาปรับใช้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหารทั้ง 2 วิธีอย่างไร อีกผู้วิจัยยังได้ทดสอบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรว่าสะท้อนผลกระทบระยะยาวจากการนำ TFRS 15 มาปรับใช้อย่างไร พร้อมกับทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเรื่องการนำมาตราฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 15 เรื่องรายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้ามาถือปฏิบัติ ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรอย่างไร ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

H1: การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา

H2: การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้

H3: การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ

H4: การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995)

H5: การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี Yoon et al (2006)

โดยสมมติฐานการวิจัย

H1-H3 ตัวแปร TFRS 15 หมายถึง ปีที่ใช้ TFRS 15 เป็นปีแรก โดยวัดค่าด้วยตัวแปรหุ่น มีค่าเท่ากับ 1 สำหรับปีที่ใช้ TFRS 15 เป็นปีแรก ซึ่งก็คือ ปี 2562 และมีค่าเท่า 0 สำหรับปีอื่นๆ ซึ่งก็คือ ปี 2561 2563 และ 2564

H4-H5 ตัวแปร TFRS 15 หมายถึง ปีที่ใช้ TFRS 15 โดยวัดค่าด้วยตัวแปรหุ่น มีค่าเท่ากับ 1 สำหรับปีที่ใช้ TFRS 15 ซึ่งก็คือ ปี 2562 2563 และ 2564 และเท่ากับ 0 สำหรับปีที่ไม่ได้ใช้ TFRS15 ซึ่งก็คือปี 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รอบระยะเวลาบัญชีในช่วงปี 2560-2564 ทั้งสิ้น 535 บริษัท เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย กลุ่มธนาคาร สถาบันการเงิน กลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ หน่วยลงทุน เนื่องจากกลุ่มบริษัทเหล่านี้จะมีหน่วยงาน เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นผู้ควบคุมกลุ่มบริษัทดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้นการเปิดเผยข้อมูลจะมีความแตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่นๆ รวมทั้งบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) และอื่นๆ จะไม่นำมารวมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายในครั้งนี้

โดยจะเก็บข้อมูลงบการเงินตั้งแต่ปี 2560-2564 เนื่องจากตัวแบบการจัดการคุณภาพกำไร ต้องการข้อมูลของปีก่อนหน้าในการหาความคลาดเคลื่อนในการประมาณการของบริษัท ซึ่งต้องไม่มีการถอดถอนจากการเป็นบริษัทจดทะเบียน อีกทั้งบริษัทไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น บริษัทไม่มีการเปลี่ยนรอบระยะเวลาบัญชีในช่วงปี 2560-2564 โดยทั้งสิ้น 535 บริษัท ซึ่งสามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูลได้ครบทั้งสิ้น 319 บริษัท ถือเป็นกลุ่มตัวอย่าง 1,595 บริษัท และการวิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินของบริษัทจะเป็นปี 2561-2564 ปี 2561 เป็นปีก่อนการบังคับใช้มาตรฐาน ปี 2562 เป็นปีที่มาตรฐานมีผลบังคับใช้ และ ปี 2563-2564 เป็นปีหลังการบังคับใช้มาตรฐาน เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อมูลความแตกต่างของการจัดการคุณภาพกำไร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่นำมาใช้ในงานวิจัยมาจากงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบข้อมูลความแตกต่างของการจัดการคุณภาพกำไร โดยศึกษาผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคา กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ กำไรสุทธิและคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร โดยใช้ตัวแบบการวิเคราะห์ถดถอย เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1-5 ดังนี้

$$\Delta \text{EBITDA}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{TFRS15}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{ROE}_{i,t} + \beta_5 \text{Ind}_{i,t} + \epsilon_{i,t} \dots\dots (1)$$

$$\Delta \text{EBIT}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{TFRS15}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{ROE}_{i,t} + \beta_5 \text{Ind}_{i,t} + \epsilon_{i,t} \dots\dots (2)$$

$$\Delta \text{NI}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{TFRS15}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{ROE}_{i,t} + \beta_5 \text{Ind}_{i,t} + \epsilon_{i,t} \dots\dots (3)$$

$$\text{Abs_DAC}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{TFRS15}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{ROE}_{i,t} + \beta_5 \text{Ind}_{i,t} + \epsilon_{i,t} \dots\dots (4)$$

ทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al, 1995)

$$\text{Abs_DAC}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{TFRS15}_{i,t} + \beta_2 \text{SIZE}_{i,t} + \beta_3 \text{Lev}_{i,t} + \beta_4 \text{ROE}_{i,t} + \beta_5 \text{Ind}_{i,t} + \epsilon_{i,t} \dots\dots (5)$$

ทฤษฎี Yoon et al (2006)

โดยที่ : $\Delta \text{EBITDA}_{i,t}$ = กำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคา ของบริษัท i ณ ปีที่ t หักด้วยกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ณ ปีที่ t-1 หาดด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ t-1

$\Delta \text{EBIT}_{i,t}$ = กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ของบริษัท i ณ ปีที่ t หักด้วยกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ของบริษัท i ณ ปีที่ t-1 หาดด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ t-1

$\Delta \text{NI}_{i,t}$ = กำไรสุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t หักกำไรสุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t-1 หาดด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ t-1

$\text{Abs_DAC}_{i,t}$ = ค่าสัมบูรณ์รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) ของบริษัท i ณ ปีที่ t

$\text{TFRS15}_{i,t}$ = ตัวแปรหุ่นกำหนดของบริษัท i ณ ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติปีแรกให้มีค่าเท่ากับ 1 คือปี 2562 และหากไม่ใช่ให้เป็น 0 คือ ปี 2561 โดยใช้จำนวนกลุ่มอย่างเท่ากัน

$\text{SIZE}_{i,t}$ = ขนาดกิจการวัดจากค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ในปีที่ t

$\text{Lev}_{i,t}$ = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ t

$\text{ROE}_{i,t}$ = ผลการดำเนินงานวัดจากอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัท i ณ ปีที่ t

$\text{Ind}_{i,t}$ = อุตสาหกรรม จำนวน 7 อุตสาหกรรม กำหนดจากตัวแปรหุ่น

เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
เทคโนโลยี	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
ทรัพยากร	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
บริการ	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
สินค้าอุตสาหกรรม	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
สินค้าอุปโภคบริโภค	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	ให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่ให้เป็น 0

การคำนวณรายการคงค้าง ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995)

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างรวมของบริษัท ด้วยแนวคิดการใช้งบกระแสเงินสด ดังนี้

$$TAC_{i,t} = NI_{i,t} + CFO_{i,t}$$

โดย $TAC_{i,t}$ = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ณ ปีที่ t

$NI_{i,t}$ = กำไรสุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยนำ $TAC_{i,t}$ จากการคำนวณในขั้นตอนที่ 1 เข้าไปแทนสมการตามทฤษฎี Modified Jones Model (1995)

$$\frac{TAC_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \beta_1 \frac{1}{A_{i,t-1}} + \beta_2 \frac{(\Delta REV_{i,t})}{A_{i,t-1}} + \beta_3 \frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} + \varepsilon_{i,t}$$

โดย $TAC_{i,t}$ = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ณ ปีที่ t

$A_{i,t-1}$ = สินทรัพย์รวมของบริษัท i ณ ปีที่ $t-1$

$\Delta REV_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t

$PPE_{i,t}$ = ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ก่อนหักค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ณ ปีที่ t

$\varepsilon_{i,t}$ = ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณการของบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Accruals) โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 แทนค่าในข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

$$NDAC_{i,t} = \beta_1 \frac{1}{A_{i,t-1}} + \beta_2 \frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{A_{i,t-1}} + \beta_3 \frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}}$$

โดย $NDAC_{i,t}$ = รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท i ณ ปีที่ t

$\Delta REC_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณหารายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยนำค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Accruals) จากขั้นตอนที่ 4 มาคำนวณ

$$DAC_{i,t} = \frac{TAC_{i,t}}{A_{i,t-1}} - NDAC_{i,t}$$

โดย $DAC_{i,t}$ = รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือ คุณภาพกำไรของบริษัท i ณ ปีที่ t

การคำนวณรายการคงค้าง ตามทฤษฎี Yoon et al (2006)

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหารายการคงค้างรวมของบริษัท ด้วยแนวคิดการใช้งบกระแสเงินสด ดังนี้

$$TAC_{i,t} = NI_{i,t} - CFO_{i,t}$$

โดย $TAC_{i,t}$ = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ณ ปีที่ t

$NI_{i,t}$ = กำไรสุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t

$CFO_{i,t}$ = กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงานของบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 2 การประมาณค่าสัมประสิทธิ์ โดยนำ $TAC_{i,t}$ จากการคำนวณในขั้นตอนที่ 1 เข้าไปแทนสมการตามทฤษฎี Yoon Model (2006)

$$\frac{TAC_{i,t}}{REV_{i,t}} = \beta_0 + \beta_1 \frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{REV_{i,t}} + \beta_2 \frac{(\Delta EXP_{i,t} - \Delta PAY_{i,t})}{REV_{i,t}} + \beta_3 \frac{(DEP_{i,t} - PEN_{i,t})}{REV_{i,t}} + \varepsilon_{i,t}$$

- โดย $TAC_{i,t}$ = รายการคงค้างรวมของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $REV_{i,t}$ = รายได้สุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $\Delta REV_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของรายได้สุทธิของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $REC_{i,t}$ = ลูกหนี้การค้าของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $\Delta REC_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของลูกหนี้การค้าของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $PAY_{i,t}$ = เจ้าหนี้การค้าของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $\Delta PAY_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของเจ้าหนี้การค้าของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $EXP_{i,t}$ = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นต้นทุน
ของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $\Delta EXP_{i,t}$ = การเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่
เป็นต้นทุน ของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $DEP_{i,t}$ = ค่าเสื่อมราคาของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $PEN_{i,t}$ = ค่าใช้จ่ายผลประโยชน์พนักงานของบริษัท i ณ ปีที่ t
 $\epsilon_{i,t}$ = ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณการของบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหารายการคงค้างจากการดำเนินธุรกิจ คำนวณรายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Accruals) โดยนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 แทนค่าในข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

$$NDAC_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \frac{(\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t})}{REV_{i,t}} + \beta_2 \frac{(\Delta EXP_{i,t} - \Delta PAY_{i,t})}{REV_{i,t}} + \beta_3 \frac{(DEP_{i,t} - PEN_{i,t})}{REV_{i,t}}$$

โดย $NDAC_{i,t}$ = รายการคงค้างจากการดำเนินงานตามปกติของบริษัท i ณ ปีที่ t

ขั้นตอนที่ 4 คำนวณหารายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accruals) โดยนำค่ารายการคงค้างที่ไม่ขึ้นกับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Non-Discretionary Accruals) จากขั้นตอนที่ 3 มาคำนวณ

$$DAC_{i,t} = \frac{TAC_{i,t}}{REV_{i,t}} - NDAC_{i,t}$$

โดย $DAC_{i,t}$ = รายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร หรือ คุณภาพกำไรของ
บริษัท i ณ ปีที่ t

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากงบการเงินประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงิน รวมถึงแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากฐานข้อมูล "SETSMART" (www.setsmart.com) โดยอ้างอิงฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) วิเคราะห์ข้อมูลงบการเงินของบริษัทปี 2561-2564 ปี ซึ่งปี 2561 เป็นปีก่อนการบังคับใช้ TFRS 15 และปี 2562-2564 เป็นปีหลังการบังคับใช้ TFRS 15

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ศึกษาสถิติพื้นฐานของการนำ TFRS 15 มาใช้ ขนาดของกิจการ ความเสี่ยงทางการเงิน อัตราผลตอบแทนจาก ส่วนของเจ้าของ ประเภทอุตสาหกรรม กำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคา กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ กำไรสุทธิและคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones พัฒนาแบบจำลอง โดย Dechow et al (1995) และ ตามทฤษฎี Yoon et al (2006) เพื่อนำเสนอข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การทดสอบสมมติฐาน โดยการใช้เทคนิควิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์แบบเชิงเส้น (Linearity) เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงทิศทางและผลกระทบของตัวแปรต้นและตัวแปรควบคุมที่มีต่อตัวแปรตาม

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลสรุปตัวแปรอิสระ เพื่อวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	Min	Max	Mean	S.D.
ตัวแปรอิสระ TFRS 15	0.00	1.00	None	None
ตัวแปรควบคุม				
SIZE	20.00	28.76	22.71	1.53
LEV	0.00	0.95	0.42	0.21
ROE	-52.50	57.60	7.00	12.33
ตัวแปรตาม				
Δ EBITDA	-0.54	0.42	0.00	0.07
Δ EBIT	-0.54	0.42	0.00	0.07
Δ NI	-0.24	0.25	0.00	0.05
Abs_DAC ตามทฤษฎี The Modified Jones	0.38	0.51	0.05	0.13
Abs_DAC ตามทฤษฎี Yoon	1.64	2.05	0.05	0.25

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงนำมาพิจารณาความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา (Δ EBITDA) การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ (Δ EBIT) การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ (Δ NI) คุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร (Abs_DAC) ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์ โดยจะแสดงข้อมูลดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

1. ทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ

ตัวแปร	Non-TFRS 15 Mean (n=319)	TFRS 15 Mean (n=319)	Mean Different	t	Sig
Δ EBITDA	0.00	-0.00	-0.01	1.44	0.15
Δ EBIT	0.00	-0.01	-0.01	2.09	0.04**
Δ NI	0.00	-0.00	-0.01	2.20	0.03**
Abs_DAC ตามทฤษฎี The Modified Jones	0.07	0.04	-0.03	3.60	0.00***
Abs_DAC ตามทฤษฎี Yoon	0.09	0.05	-0.03	1.74	0.08*

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .10, .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่ได้นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srijunpetch and Phakdee (2020) พบว่า ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และ ค่าเสื่อมราคา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับปีที่ไม่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ แต่ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่ได้นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srijunpetch and Phakdee (2020) พบว่า ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับปีที่ไม่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ส่วนปีที่ไม่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006)

มีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญกับปีที่น่า TFRS 15 มาถือปฏิบัติ ทำให้รายการคงค้างรวมลดลงช่วยเพิ่มคุณภาพกำไรของงบการเงิน แสดงถึงกิจการมีการรับรู้รายได้ช้าลง จากการไม่รับรู้รายได้ที่ยังไม่เข้าเกณฑ์และช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล ในงานวิจัยของ Hameed (2019) กล่าวว่า การนำ IFRS 15 มาใช้ เพื่อขจัดข้อบกพร่องและความไม่สอดคล้องกันของข้อกำหนดในการรับรู้รายได้ โดยการกำหนดกรอบการทำงานที่ครอบคลุมและให้เหมือนกันสำหรับสัญญาทุกประเภท เป็นการปรับปรุงเกณฑ์การวัดและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของกิจการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และทำให้สามารถการตัดสินใจทางเศรษฐกิจที่ดี และการนำ IFRS15 มาปรับใช้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรที่ขึ้นนำมาซึ่งข้อมูลทางการเงินมีความโปร่งใสและลดการตกแต่งกำไร

2. เปรียบเทียบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไร

ตัวแปร	ΔEBITDA		ΔEBIT		ΔNI		Abs_DAC (Jones)		Abs_DAC (Yoon)	
	Coef	Sig	Coef	Sig	Coef	Sig	Coef	Sig	Coef	Sig
Constant	0.06**	0.01	0.08***	0.00	0.09***	0.00	0.98***	0.00	-0.62***	0.00
TFRS 15	0.01**	0.04	0.00	0.23	0.00	0.30	-0.02***	0.00	-0.03**	0.02
SIZE	-0.00***	0.00	-0.01***	0.00	-0.00***	0.00	-0.04***	0.00	0.03***	0.00
LEV	0.03***	0.00	0.03***	0.00	0.02**	0.02	0.01	0.51	0.07**	0.05
ROE	0.00***	0.00	0.00***	0.00	0.00***	0.00	0.00***	0.00	0.01***	0.00
F-stat	37.84		39.63		52.44		100.07		36.44	
Durbin-Watson	2.22		2.25		2.14		1.50		1.50	

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .10, .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปี 2562-2564 ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ พบว่า TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้และค่าเสื่อมราคา จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 ที่ระบุว่า การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srijunpetch and Phakdee (2020) พบว่า การใช้ TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา ในส่วน TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ แต่เนื่องจากระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่ามากกว่า 0.1 จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 และ 3 ที่ระบุว่า การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ ซึ่ง TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 และ 5 ที่ระบุว่า การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al, 1995) และ Yoon et al (2006) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srijunpetch and Phakdee (2020) พบว่า การนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติทำให้รายการคงค้างลดลง เนื่องจากทำให้กิจการรับรู้รายได้ช้าลง ช่วยเพิ่มคุณภาพของงบการเงินและลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Krassanairawiwong and Srijunpetch (2020) พบว่า การปรับใช้ TFRS 15 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับค่าสัมบูรณ์ของรายการคงค้างจากดุลยพินิจของผู้บริหาร แสดงว่ากิจการมีการปรับแต่งกำไรลดลงและทำให้กิจการมีคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chavanwan and Srijunpetch (2020) พบว่า TFRS 15 มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) ในงานวิจัยนี้ได้มีการใช้ทฤษฎี Yoon et al (2006) โดยผลก็เป็นไปตามแนวเดียวกัน จึงสะท้อนให้เห็นถึงการปรับแต่งกำไรลดลงช่วยเพิ่มคุณภาพกำไรในงบการเงินและลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูล แสดงให้เห็นว่าจากงานวิจัยในอดีตที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงคุณภาพกำไรเพียงปี 2562 ปีเดียว สามารถสะท้อนผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาปรับใช้ไม่แตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงคุณภาพกำไรระยะยาว

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ Multicollinearity โดยมีค่า Tolerance ไม่เกิน 1 และมีค่า VIF น้อยกว่า 10 ถือได้ว่า ตัวแปรอิสระในตัวแบบวิเคราะห์ถดถอยนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ที่จะทำให้ผลการวิเคราะห์และการตีความไม่ถูกต้อง รวมทั้ง Durbin-Waston มีค่าเข้าใกล้ 2 โดยมีค่าอยู่ในช่วง 1.5-2.5 จึงสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระกัน

ศึกษาข้อมูลปี 2562-2564 ผลการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณหาความสัมพันธ์การใช้ TFRS 15 กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) จำแนกตามอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณหาความสัมพันธ์การใช้ TFRS 15 กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร จำแนกตามอุตสาหกรรม

กลุ่มอุตสาหกรรม	TFRS 15	SIZE	LEV	ROE	Sig. F-stat	R ²
การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา						
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม 144 บริษัท						
Coef.	0.01	-0.01*	0.04	0.00***	0.00	0.15
Sig.	0.28	0.06	0.13	0.00		
กลุ่มเทคโนโลยี 100 บริษัท						
Coef.	-0.01	-0.00	0.07**	0.00	0.10	0.08
Sig.	0.73	0.49	0.01	0.12		
กลุ่มทรัพยากร 156 บริษัท						
Coef.	0.02	-0.01**	-0.02	0.00***	0.00	0.16
Sig.	0.11	0.02	0.42	0.00		
กลุ่มบริการ 284 บริษัท						
Coef.	0.02***	-0.00	0.04	0.00***	0.00	0.21
Sig.	0.00	0.39	0.10	0.00		
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 224 บริษัท						
Coef.	0.02***	0.00	0.03**	0.00***	0.00	0.17
Sig.	0.00	0.73	0.05	0.00		
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 104 บริษัท						
Coef.	-0.03*	-0.01*	0.04	0.00**	0.04	0.10
Sig.	0.05	0.07	0.11	0.04		
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 264 บริษัท						
Coef.	-0.00	-0.00	0.01	0.00***	0.00	0.13
Sig.	0.64	0.46	0.73	0.00		
การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้						
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม 144 บริษัท						
Coef.	0.01	-0.01**	0.03	0.00***	0.00	0.16
Sig.	0.29	0.02	0.17	0.00		
กลุ่มเทคโนโลยี 100 บริษัท						
Coef.	-0.01	-0.00	0.06*	0.00*	0.12	0.07
Sig.	0.64	0.36	0.07	0.08		
กลุ่มทรัพยากร 156 บริษัท						
Coef.	0.02*	-0.01***	-0.03	0.00***	0.00	0.15
Sig.	0.10	0.01	0.29	0.00		
กลุ่มบริการ 284 บริษัท						
Coef.	0.01	-0.00	0.03	0.00***	0.00	0.25
Sig.	0.25	0.16	0.21	0.00		
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 224 บริษัท						
Coef.	0.02***	0.00	0.03**	0.00***	0.00	0.17
Sig.	0.00	0.46	0.03	0.00		

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .10, .05 และ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลุ่มอุตสาหกรรม	TFRS 15	SIZE	LEV	ROE	Sig. F-stat	R ²
การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ						
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม 144 บริษัท						
Coef.	0.01	-0.01**	0.02	0.00***	0.00	0.18
Sig.	0.30	0.01	0.24	0.00		
กลุ่มเทคโนโลยี 100 บริษัท						
Coef.	-0.00	-0.02	0.02	0.00*	0.21	0.06
Sig.	0.99	-0.13	-0.29	0.07		
กลุ่มทรัพยากร 156 บริษัท						
Coef.	0.01	-0.01***	-0.02	0.00***	0.00	0.17
Sig.	0.19	0.00	0.20	0.00		
กลุ่มบริการ 284 บริษัท						
Coef.	0.00	-0.00	0.01	0.00***	0.00	0.24
Sig.	0.62	0.17	0.32	0.00		
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 224 บริษัท						
Coef.	0.02***	0.01	0.03**	0.00***	0.00	0.37
Sig.	0.00	0.57	0.03	0.00		
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 104 บริษัท						
Coef.	-0.04**	-0.00	0.03	0.00	0.00	0.15
Sig.	0.01	0.25	0.41	0.16		
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 264 บริษัท						
Coef.	-0.00	-0.00	0.00	0.00***	0.00	0.15
Sig.	0.75	0.46	0.99	0.00		
คุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995)						
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม 144 บริษัท						
Coef.	0.00	-0.03***	0.06	0.00***	0.00	0.18
Sig.	0.85	0.00	0.31	0.01		
กลุ่มเทคโนโลยี 100 บริษัท						
Coef.	-0.01	-0.03***	-0.02	0.00	0.00	0.18
Sig.	0.47	0.00	0.76	0.49		
กลุ่มทรัพยากร 156 บริษัท						
Coef.	-0.02	-0.02***	-0.18**	0.00**	0.00	0.28
Sig.	0.16	0.00	0.02	0.02		
กลุ่มบริการ 284 บริษัท						
Coef.	-0.01	-0.06***	0.02	0.00***	0.00	0.42
Sig.	0.34	0.00	0.68	0.00		
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 224 บริษัท						
Coef.	-0.04***	-0.07***	0.04***	0.00	0.00	0.37
Sig.	0.01	0.00	0.00	0.20		
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 104 บริษัท						
Coef.	-0.02	-0.09***	0.04	0.01***	0.00	0.56
Sig.	0.49	0.00	0.48	0.00		
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 264 บริษัท						
Coef.	-0.04***	-0.03***	0.03	0.00***	0.00	0.21
Sig.	0.04	0.00	0.49	0.00		

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .10, .05 และ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลุ่มอุตสาหกรรม	TFRS 15	SIZE	LEV	ROE	Sig. F-stat	R ²
คุณภาพกำไรผ่านรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี Yoon et al (2006)						
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรม 144 บริษัท						
Coef.	-0.01	-0.00	0.06	0.00***	0.05	0.13
Sig.	0.56	0.59	0.38	0.00		
กลุ่มเทคโนโลยี 100 บริษัท						
Coef.	0.01	0.06***	0.16***	0.00*	0.00	0.36
Sig.	0.79	0.00	0.04	0.07		
กลุ่มทรัพยากร 156 บริษัท						
Coef.	-0.01	0.03***	-0.37***	0.01***	0.00	0.20
Sig.	0.77	0.01	0.01	0.00		
กลุ่มบริการ 284 บริษัท						
Coef.	-0.02	0.01	0.03	0.00***	0.00	0.13
Sig.	0.28	0.54	0.83	0.00		
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 224 บริษัท						
Coef.	-0.04**	0.03***	0.09**	0.00***	0.00	0.19
Sig.	0.02	0.00	0.02	0.00		
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 104 บริษัท						
Coef.	0.03	0.02	0.04	0.01***	0.00	0.31
Sig.	0.43	0.10	0.69	0.00		
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 264 บริษัท						
Coef.	-0.08**	0.03	0.20	0.00	0.00	0.08
Sig.	0.04	0.20	0.25	0.15		

หมายเหตุ : *, **, *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .10, .05 และ .01 ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 การใช้ TFRS 15 กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า TFRS 15 ในกลุ่มบริการ กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า TFRS 15 ของกลุ่มบริการ และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา และ TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา

การใช้ TFRS 15 กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า TFRS 15 ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มทรัพยากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และ TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้

การใช้ TFRS 15 กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า TFRS 15 ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และ TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ

การใช้ TFRS 15 กับการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า TFRS 15 ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า TFRS 15 ของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995)

การใช้ TFRS 15 กับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี Yoon et al (2006) จำแนกตามอุตสาหกรรม พบว่า TFRS 15 ในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี Yoon et al (2006) อย่างมีนัยสำคัญทาง แสดงให้เห็นว่า TFRS15 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี Yoon et al (2006)

สรุปผลการวิจัย

1. ทดสอบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรระหว่างปีก่อนและปีหลังการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ พบว่า ปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่ได้นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ และปีที่นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ และรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากปีที่ยังไม่ได้นำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติ

2. เปรียบเทียบผลกระทบจากการนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของกำไรและคุณภาพกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปี 2562-2564 พบว่า การใช้ TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษีเงินได้ และค่าเสื่อมราคา ในส่วนการใช้ TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ และการเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิ แต่เนื่องจากระดับนัยสำคัญทางสถิติมีค่ามากกว่า 0.1 จึงไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และการใช้ TFRS 15 ส่งผลกระทบต่อเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ตามทฤษฎี The Modified Jones (Dechow et al., 1995) และ Yoon et al (2006)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือสามารถนำไปใช้ในการพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินเกี่ยวกับการรับรู้รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้าในอนาคต อีกทั้งสำหรับนักลงทุนหรือผู้ที่สนใจสามารถนำผลงานวิจัยไปปรับใช้เป็นแนวทางพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์และการตัดสินใจในการลงทุนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การนำ TFRS 15 มาใช้ส่งผลกระทบต่อรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ทำให้มีการปรับแต่งกำไรลดลงส่งผลให้กิจการมีคุณภาพกำไรในงบการเงินสูงขึ้นและลดความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลผู้ใช้งบการเงิน นักลงทุน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาวิชาชีพบัญชี สามารถนำข้อมูลวิจัยใช้เป็นเครื่องยืนยันถึงประสิทธิภาพของมาตรฐานนี้ที่ทำให้คุณภาพกำไรของกิจการดีขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำตัวแปรอื่นๆ มาใช้ในการศึกษาที่ไม่ใช่ตัวเงินประกอบ เช่น การสัมภาษณ์บริษัทที่มีการทำสัญญาที่ซับซ้อนเป็นส่วนประกอบว่ามีการปรับรูปแบบสัญญาที่ทำกับลูกค้าอย่างไรให้สอดคล้องกับเกณฑ์ TFRS 15 กำหนด และเมื่อนำมาใช้ส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติงาน อีกทั้งอาจเลือกแบบจำลองอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการวัดรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร มาทดสอบ TFRS 15 เพื่อให้เกิดผลการศึกษาที่มีความแม่นยำมากขึ้น เช่น Healy Model และ DeAngelo Model เป็นต้น

ข้อจำกัดการวิจัย

บทความนี้เป็นข้อมูลการวิเคราะห์หลังจากนำ TFRS 15 มาใช้ สำหรับ ปี 2562-2564 โดยไม่มีการแยกเปรียบเทียบเป็นรายปีอย่างละเอียดและเป็นการใช้ข้อมูลที่เป็นตัวเงินเท่านั้น อีกทั้งไม่ได้คำนึงถึงการปรับปรุงรายการเมื่อนำ TFRS 15 มาใช้ เพื่อพิจารณาผลกระทบที่มีต่อตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์

References

- Chavanwan, W. and Srijunpetch, S. (2020). Phonkrathop *chāk k̄an prap chaitaira thān k̄an rāingān thāng k̄anngōen chabap thī siphā rūang rāidai chāk sanya thī tham kap lūkkhā thī mī tō khunnaphāp kamrai* [The Effect of Applying TFRS 15 Revenue from Contracts with Customers on Earning Quality]. *Journal of Accounting Professions*. 16(51),5-22.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G. and Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *Accounting review*. 70(2),193-225.
- Hameed, A. M. (2019). The Impact of IFRS 15 on Earnings Quality in businesses such as hotels: critical evidence from the Iraqi environment. *Africon Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*. 8(4),1-11.
- Krassanairawiwong, K. (2019). *Mātrathān k̄an rāingān thāng k̄anngōen chabap thī siphā kap khunnaphāp kamrai klum ‘asanghārimmasap læ kōsāng nai Talāt Laksap hāeng Prathēt Thai* [TFRS 15 Adoption on Earnings Quality in the Sectors of Thailand Property and Construction (Unpublished Independent Study)]. Thammasat University, Bangkok, Thailand
- Krassanairawiwong, K. and Srijunpetch, S. (2020). Phonkrathop *kānchai mātrathān k̄an rāingān thāng k̄anngōen thāi na chabap thī siphā rūang rāidai chāk sanya thī tham kap lūkkhā thī mī tō khunnaphāp kamrai khōng bōrisat nai klum ‘asanghārimmasap læ kōsāng nai Talāt Laksap hāeng Prathēt Thai* [The Effect of Adoption Thai Financial Reportinf Standand 15 Revenue from Contract with Customers on Earnings Quality of Companies in the Property and Construction Sectors in Stock Exchange of Thailand]. *Journal of business administration*. 9(2),117-128.
- Nafiul, A. and Niaz. (2018). The Contemporary Issues on New Revenue Recognition Standard. *AIUB International Conference on Business and Management*. Retrieved December 2020, from <https://www.researchgate.net>.
- Neerapattanakun, D. (2022). *Mātrathān k̄an rāingān thāng k̄anngōen chabap thī siphā rāidai chāk sanya thī tham kap lūkkhā nai k̄an banthuk khōmūn thāng banchī samrap bāng thurakit* [TFRS 15 Revenue from Contracts with Customers by Recording Accounting for some Businesses]. *Journal of Accountancy and Management*. 14(2),212-228.
- Prom-In, D. and Dampitakse, K. (2017). *Khwāmsamphan khōng phon kāndamnoen ngān læ khunnaphāp kamrai tō ‘arā khā talāt laksap khōng bōrisat chōtthabian nai Talāt Laksap hāeng Prathēt Thai klum ‘utsāhakam theknōlōyī* [Relationship among Performance and Earnings Quality on Market Stock Price of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand in the Technology Industry Group]. *MBA-KKU Journal*. 11(2),37-59.
- Roonghuaphai, R. and Dampitakse, K. (2019). *Kān wikhrō khun phā rai kap phontōpthāen khōng laksap khōng bōrisat chōtthabian nai talāt laksap hāeng prathēt Thai* [Analysis of Earnings Quality and Security Returns of Listied Companies in the Stock Exchange of Thailand]. *Santapol College Academic Journal*. 5(2),213-225
- Srijunpetch, S. and Phakdee, A. (2019a). *Kān prayuk TFRS siphā kap k̄an fak khāi k̄an khāi phōnchamra k̄an khāi ‘asanghārimmasap læ sanya kōsāng* [The Application of TFRS 15 to Consignment, Installment, Real Estate and Construct Contract]. *Journal of Federation of Accounting Professions*. 1(3),4-23
- Srijunpetch, S. and Phakdee, A. (2019b). *Rāidai chāk sanya thī tham kap lūkkhā : lakkān raprū rāidai* [Revenue from Contracts with Customers: Revenue Recognition Principles]. *Journal of Accounting Professions*. 1(1),4-20.

- Srijunpetch, S. and Phakdee, A. (2020). Ka TFRS siphā mā thū patibat nai pī ræk song phalok ra thop tō'ong boḵān ngoēn yāngrai [How did the First Year of TFRS 15 Implementation have an impact on the Financial Statements?]. *Journal of Accounting Professions*. 16(50),23-42.
- Tantiritthisak, P. (2018). *TFRS siphā raīdai chāk sanyā thī tham kap lūkkhā læ phonkrathop chāk kān plianplæng mā thā* [TFRS 15 Revenue from Contracts with Customers and the impact of Changes in Standards]. Retrieved December 2020, from <http://www.tfac.or.th/upload/9414/c72pC3NFy6.pdf>.
- Yoon, S. S., Miller, G. A., and Jiraporn, P. (2006). Earning Management Vehicles for Korean Firm. *Journal of International Financial Management and Accounting*. 17(2),85-109. doi: 10.1111/j.1467-646X.2006.00122.x

NPU JOURNAL